

puqing 泰雅語的根源

タイヤル語の「根源」
“Root” in the Tayal Language

文 | Yuhaw Piho 林約道 (政大版九年一貫族語教材澤敖利泰雅語編寫組主編)

ke' Tayal squ “**puqing**” hiya ga, piyux tuqi skayan nha. te gleng ni ga “**puqing gamil**” squ kkhoniq. iyat nqu kwara puqing khoniq skayan nha, puqing nqu cyux mcqara sgamil qu skayan nha, yasa ku 'ringan ssqyanux na kwara kkhoniq. te sazing ni ga, baqun ta kmayan squ zyaw na “**puqing kinhulan**”. sazing tuqi skayan nha “**kinhulan**”, qutux ga “**kinhulan qalang**”, qutux lozi ga “**kihulan ngasan na k'aya**”. piyang ni ga 'ringan sqyanux kwara knxan qalang ru gaga ta Tayal.

te cyugan ni ga, baqun ta sbu ini ptnaq zyaw skayan ta “**puqing**”, yan nqu “**puqing qsya**”, “puqing s'ringan mhtuw qsya” qu nyux nha skayan. yan nqu “**puqing ke'**” hiya ga, “nanu balay piyang imi nya ku ke' nyux ta skayan”. qutux lozi ku “**puqing gaga**” hiya ga, “nanu qu piyang balay qsahuy na gaga”, ini ga “nanu qu piyang balay puqing ru s'ringan na gaga”. qutux lozi ku

泰雅語的**puqing** (根源) 一詞的意義是多重的。

首先，它可指一棵樹的根部**puqing gamil** (樹根的源頭)，並非總括樹底部的所有部位，而是樹根底部的分根之處，是一棵樹活命的源頭。其次，**puqing**可用來表達**puqing kinhulan**。**kinhulan**具有雙重意義，為「原鄉」或是「娘家」之意，強調孕育族人社會文化的起源地；也涉及族人的傳統組織、政治、經濟等生存方式的源頭。

其次，在詞彙運用方面，以**puqing qsya**為例，意為「水的源頭」(qsya=水)。以**puqing ke'**為例，意為「這話語的根本意義」；**ke'**是「話；字」。又如**puqing gaga**，意為「**gaga**的根本精神；**gaga**最重要的根

“**puqing yaqeh**” hiya ga, nanu qu “piyang balay yaqeh squliq ru yaqeh zyaw” nyux nya skayan. nanu yasa, musa ta baqun mnglung maha piyux balay tuqi baqun ta stuqi kmayan squ “**puqing**” qani.

kura ta ke' binkisan mwah mnglung ga, “**gamil**” qani ga, sqara minhtu gamil qu nyux nha skayan. nanu yasa ku maki qutux ke' mha: “**nyux saku musa msgamil**”, qani hiya ga “nyux saku musa pgamil ru pqara; ini ga nyux saku musa hmkangi mgiqas na kki'an, nanu yasa ga ‘**mshriq musa**’ qu nyux nya skayan”. kura qani lga, baqun ta mglabang kmayal zyaw nqu “**kinhulan**” ru “**ringan**”. yan nqu “**puqing kinhulan**” hiya ga, siki squnun ta mnglung kwara zyaw nqu minshriq musa hmkangi mgiqas qalang nqu binkisan ta Tayal kinraran. piyang balay zyaw ni ga, “**puqing kinhulan na Tayal ga Pinsbkan**”. kura ta kwara ssquliq Tayal mnglung ga, aring binkisan ta Tayal mshriq pgagay musa hmkangi kki'an na kinbahan ga, iyat ta nbah ymungi nqu “**puqing ramu**” ta kwara, ana ta yan nqu ggamil nqu kkhoniq, pgayang hmkangi kki'an nqu kibahan ta Tayal ga, iyat ta nbah baqun mcka qu qutux ta “**puqing ramu**” kwara ta. yan qani qu innglung ta lga “**puqing 'ringan**” san ta. nanu yasa ga “**puqing 'ringan na kwara puqing kinhulan ta Tayal.**”

據；**gaga**的起源」。又如**puqing yaqeh**，意為「最惡劣的人或事」，**yaqeh**即為「壞；惡」，**puqing yaqeh**即是壞事的源頭。由此可知，泰雅族人對**puqing**一詞的應用相當廣泛。

就俗諺而言，**gamil**（根）的語意為從**puqing**錯綜分出的根，所以有一句話說：**nyux saku mosa msgamil**.（我正要開根分枝），意即另闢新居地，指「遷徙」之意。這一詞可以延伸出「起源」**kinhulan**或'**ringan**等詞彙的應用。例如，**puqing kinhulan**（意為「原鄉」）的概念，通常與泰雅族的遷徙故事相關聯，最普遍的聯想為**puqing kinhulan na Tayal ga Pinsbkan**.（泰雅族的起源地為南投縣仁愛鄉的舊發祥部落遺址），**puqing kinhulan**一詞對於從共同的祖居地四散遷徙到現今各部落延續生存的泰雅族人來說，象徵著泰雅族**puqing ramu**（血親的源頭），雖然像樹根般的分支與遷徙，其民族共同根源卻無法分割。這種精神可總稱為**puqing 'ringan**（意為「所有原鄉的源頭」）。◆